

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

De Ivstitia Et Ivre ceterisq[ue] Virtutibus Cardinalibus

Lessius, Leonardus

Antverpiæ, 1632

4 Vtrùm officia sæcularia poßint vendi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72459)

intentiones dirigant; qui ius & fas, iustitiam & religionem auro venalem habeant; ex quibus nihil aliud quam eversio religionis & iustitiæ expectari possit.

19 Quales autem esse debeant, qui constituuntur officiales in Rep. breuiter insinuat Iethro sacer Moyfis Exod. 18. *Prouide, inquit, de omni plebe viros potentes, timentes Deum, in quibus sit veritas, & qui odierint auaritiā, & constituue ex eis tribunos, & centuriones, & quinquagenarios, & decanos.* Vbi notantur quatuor conditiones, quas Principes in conferendis officijs debent habere præ oculis, teste Caiet. Prima est, *Vt sint potentes, id est sapientia, industria, & strenuitate idonei, vt rectè Caiet. explicans illum locum. Secunda, timentes Deum, nihil enim ita compellit hominem iuste agere, vt timor Dei, vbique præsentis & omnia intuentis. vnde alibi Scriptura ait, Qui timet Deum, faciet bona. &, Qui sine timore est, non poterit iustificari,* quare nec iuste agere. Tertia, in quibus sit veritas, id est, qui neminem decipiant, sed faciant quod promiserunt, & quod legibus præscriptum est. Quarta, *odierint auaritiā, id est, qui non studeant opibus accumulandis; & multò minus munera accipiant.* hic est enim maximus iustitiæ scopulus.

Quatuor conditiones requisitæ in ijs qui præsent.

20 Ex his patet, præcipuum munus Principis esse, curare vt quàm maximè idoneos ministros habeat: hinc enim totum Reipub. bonum dependet, cum per hos omnia administrantur. Itaq; peccatum mortiferum erit si id negligat. Non tamen tenebitur ad restitutionem, nisi in particulari constet aliquem ineptum adhibitum: quia aliàs non censetur causam damni contra obligationem iustitiæ dedisse.

Præcipuum munus Principis.

21 Notandum tamen Primò, quando Princeps aduerterit, sensim multos abusus irrepere, teneri lege iustitiæ obuiam ire; ac proinde eos adhibere, qui talibus incommodis possint mederi. Itaque cum ijs, qui aliàs possent videri idonei, hoc statuerum non sint idonei, non potest eos applicare: debent enim esse idonei pro statu præsent.

22 Notandum Secundò, Ea, quæ diximus, maximè intelligenda esse de officijs maioris momenti, vt sunt omnia, quæ coniunctam habent iurisdictionem, vel à quibus multum pendet in Repub. vt officium Præsidis, Secretarij, Consiliarij, Thesaurarij, & similia. Si autem officium non sit tale, non erit peccatum mortale, saltem in supremo Principe, conferre minus digno; modò tamen verè sit idoneus. Idem dicendum, si non sit inter eos magnum discrimen aptitudinis, ita vt hic non putetur notabiliter minus benè functurus munere, quàm ille, cui præfertur. vnde diximus in propositione, *sæpe peccare mortiferè, non semper.* Verùm de his plura infra cap. 34. De beneficijs.

23 Notandum Tertio, Caietanum v. Electio officialis, putare non esse peccatum mortale, prætermittere digniorem: quia, inquit, non video hic acceptationem personarum, nec video hic habere locum iustitiæ distributiua; cum officium hoc non detur ciui, vt parti communitatis. Sed hæc ratio nullius est momenti, etsi enim non peccetur mortiferè ob iniuriam factam digniori; (quia nullum ius strictum ad illud officium habet, sicut is qui electus est aut præsentatus) peccatur tamen ob iniuriam vel infidelitatem in Reipub. Deinde falsum est, iustitiam distributiua; hic locum non habere: quia pleraque officia non possunt dari nisi

Sententia Caietani.

Refutatur.

subditis. Denique etsi possint interdum dari extraneo; tamen si velit dare subito, debet dare maximè idoneo: is enim maius ius habet in distributione; quamuis violatio huius iuris non sit semper peccatum mortale, vt supra diximus.

DUBITATIO IV.

Vtrum officia secularia possint vendi.

Notandum, in officio sæculari quinque considerari posse. Primum est, Obligatio ad certas functiones, quæ propriè vocatur officium, & est fundamentum ceterorum. Secundum, iustum stipendium, vel ius ad tale stipendium, quod ius oritur ex officio. Tertium est, Dignitas quædam & eminentia, ob quam in Republica honoratur. Quartum, Occasio lucrandi. Quintum, Excessus stipendij supra debitum. Nunc

Respondeo & Dico Primò, Officia sæcularia ratione primi & secundi vendi non possunt; ratione tamen reliquorum trium vendi possunt; ac proinde non est per se illicitum talia officia vendere. Prior pars patet, quia nemo potest mihi vendere onus, quod mihi ipsi subeundum est: hoc enim quisque potius operat redimere & excutere, quàm emere & accerere, neque etiam potest mihi vendere iustum stipendium illi oneri annexum; quia hoc ex iustitia debitum est ei qui onus subit. Confirmatur vtrumque; quia nemo potest operario vendere obligationem laborandi in horto suo, aut iustum stipendium labori illius debitum.

Altera pars probatur Primò, Nam eminentia illa magni æstimatur apud homines, & pecuniâ comparari solet. longè enim pluris veniunt domina, quæ habent annexos maiores titulos dignitatum. similiter occasio & commoditas lucrandi magni æstimatur. qualis est in officijs, quibus cõpetit pars confirmationis vel iustæ prædæ, vt in quibusdam officijs Curie Romanæ. Denique si stipendium excedat operam & industriam officij, ille excessus æstimari potest, maximè ab ipso Principe, qui potest eum ab officio separare: si ergo relinquatur, potest exigi compensatio.

Probatur Secundò, Quia hæc omnia sunt res humane, non spirituales, & pretio æstimari solent: ergo nihil obstat quin per se vendi possint. secus est de beneficijs, quæ sunt res spirituales.

Tertio, Quia Barones, Comites, Marchiones & Duces possunt vendere suos titulos & status; vt recepta consuetudo probat: ergo officiorum sæcularium venditio per se non est illicita.

Dico Secundò, Etsi per se non sit illicitum hæc officia vendere, tamen ob multa incommoda, quæ inde sequi solent, plerumque est illicitum & etiam perniciosum, maximè si aliquam iustitiæ administrationem habeant. est communis Doctorum. vide Caietanum v. Officiorum venalitas. Sotum lib. 3. quæst. 6. art. 4. Nauarr. cap. 25. num. 7. Probatur, quia hinc plerumque solent sequi hæc incommoda. Primò, Quod non conferantur dignioribus, imò neque dignis; sed indignis, qui pecunijs suppleant quod meritis deest. digni enim vel tantis pecunijs carent, vel certè censent indecorum hac via ad officia irrepere. Secundò, Quod hoc modo magis prouocentur homines ad studium pecuniarum, quibus videntur digni-

24 Quinque in officio consideranda.

25 Quæ ratione possunt vendi, quæ non.

26 Eminentia seu dignitas, & occasio lucrandi, præsent sunt æstimabiles.

27 Plerumque est illicitum.

28 Incommoda subsequuntur.

dignitates parari, quam ad studium probitatis & bonarum disciplinarum; quibus in Repub. vident parum loci relictum: Tertio, Quod ij, qui hæc officia sunt consecuti; non administrant ea prout Reipub. bonum postulat, sed pro suo compendio, vt & pretium recuperent, quod soluerunt, & præterea ditescant. vnde fit vt multa iniuste extorqueant, iustitiam venalem habeant, diuitibus & potentioribus faueant, causas pauperum negligant. Quare merito hæc venditio censenda est pestis Reipub. vnde rectè etiam in Iure prohibetur, collatione 2. titulo, vt Iudices sine quoquo suffragio fiant, cap. 1. vbi præcipitur, vt personæ, quibus conferuntur officia publica, pro ijs nihil soluant; & apud Sinenses omnia officia conferuntur gratis, & non nisi maximè idoneis per longum examen iudicatis.

Petes, Quibus circumstantijs licitè fieri possit hæc venditio?

29 *Conditio- nes requisi- te vt possint vendi.* Respondeo & Dico Tertio, Vt licitè fiat, requiruntur hæc conditiones. Primo, Vt vendens habeat auctoritatem. Secundo, Vt vendantur quantum fieri potest digniori. Tertio, Vt pretio moderato. Quarto, Vt id censeatur necessarium, vel vile bono publico. Quod ad primam atinet, auctoritas vendendi est in solo Principe supremo, vel in Republica libera. Ratio est, quia hæc sunt bona Republicæ; ac proinde eorum dispensatio est supremi Principis, aut ipsius Reipubl. si fit sui iuris. Inferiores itaque, etli Magnates sint, non possunt, nisi vel Principis concessu, vel legitima præscriptione seu vlucapione.

30 *2. conditio. Si venditum inopto.* De secunda conditione ratio est, quia omnia officia dignioribus conferenda sunt. quare si Princeps vendiderit alicui inepto, debet rescindere contractum, & officium venditum resumere; & consequenter pretium pro eo acceptum restituere. Damnum secutum primo loco sarcire tenetur emptor, secundo loco Princeps. Si tamen particularis persona ex facultate Principis vendiderit,

non tenetur restituere pretium, etiamsi emptor ob dignitatem suam priuetur; quia venditor non rescindit contractum; nec priuat emptorem re vendita; sed emptor, qui suæ conditionis conscius ausus fuit emere, sibi imputet si officium admittat. neque venditor tenetur ei de euictione, quia conditionem rei non ignorauit.

De tertia, Nisi pretium sit moderatum, datur occasio emptori vt multa iniquè extorqueat; vt quotidiana docet experientia.

Petes, Vtrum is, qui immodico pretio dedit occasionem emptori præter ius & fas exigendi à subditis, teneatur ad restitutionem damni Reip. si ille non restituerit?

31 *Sarcire damnum secutum.* Respondeo, Non teneri, nisi talis sit, vt ex officio teneretur illud damnum impedire, vt Princeps, Gubernator, Præses, &c. Ratio est, quia illa venditione solum est causa remota illius damni. non enim si tibi aliquid vendidi immodico pretio; & tu vt soluas, furtum committas; ego censeor causa furti. si tamen Princeps vendidit, tenetur illud damnum sarcire, non præcisè quia occasionem dedit, sed quia cum teneretur impedire ex officio, non impediuit.

32 *4. conditio.* Quod ad quartam atinet, nempe hanc venditionem non posse licitè fieri nisi ob Reipubl. necessitatem, vel vtilitatem; probatur, quia hæc officia non sunt bona Principis propria, vt tributa, sed Reipub. communia, quorum administracionem & collationem commisit Principi, communis vtilitatis causâ: atqui Reipub. mens non est vt hæc officia vendantur, nisi id videatur expediens bono communi: vt si summa esset conflanda, quæ aliter commodè haberi nequirit. Nec potest alia esse iusta ratio ea vendendi; quia venditio est contra naturalem institutionem talium officiorum. Si tamen Princeps extra hunc casum venderet, non esset venditio irrita; peccaret tamen, præsertim si hoc officium haberet vllam iustitiæ administracionem. Ita Sotus & Caiet. suprâ, & alij DD. passim.

CAPVT TRIGESIMVM TERTIVM.

De Tributis & Vectigalibus.

Constat Dubitationibus II.

1 OTANDVM est, nomine *Tributi* generatim significari id, quod Principi vel Republicæ à priuatis solui solet, ad onerâ communia sustentanda: quod varijs nominibus appellari consuevit. vt videre est apud Siluest. v. Gabella primò. Duo tamen sunt præcipua nomina Latina huic rei accommodata, *tributum* & *vectigal*, quæ habentur ad Roman. 13. *Reddere*, inquit Apostolus, *omnibus debita, cui tributum*, (*Græcè τὸν*) *tributum*; *cui vectigal*, (*Græcè τὸν*) *vectigal*. vbi *tributum* (*τὸν*) accipitur strictè, vt distinguatur contra *tributum* *Vectigal*, (*τὸν*;) & hoc modo *tributum* nihil est aliud quàm pensio, quæ subditis soluenda imponitur iuxta cuiusque facultates, præsertim prædiales, ad Principis dignitatem vel communia impendia sustentanda. Sed passim à Doctõribus accipitur generalius.

Vectigal autem propriè significat, Primò, Pensionem, quæ soluitur pro rebus quæ exportantur vel importantur in ciuitatem vel prouinciam; vt ea quæ soluuntur in portibus & regnorum confinijs. & olim quidem octaua pars debita erat, vt docet Couarruuias ad regul. Peccatum, par. 2. §. 5. nu. 1. & pater L. Ex præstatione. 7. C. de vectigalibus. Sed hoc tempore istud vectigal varium est pro diuersitate regnorum, ex quibus deferuntur, vel in quæ importantur.

Secundò, Id, quod soluitur pro transuersione mercium per pontes & flumina, quod solet vocari portorium; quamuis hoc nomen etiam generaliter vsurpetur pro quouis vectigali.

Tertio, Quod soluitur à transeuntibus per aliquam viam seu locum, pro custodia viarum; quod pedagium seu guidagium dici solet.

Quarto, Quod soluitur ex rebus venditis aut permutatis; quod Hispani vocant *Alcauala*, teste Medina